

Het sleutelmoment GROEP 3

Elke zes weken nodigen we willekeurig 10 tot 15 leesconsulenten en onderwijspecialisten uit van verschillende bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland om ervaringen uit te wisselen en goede voorbeelden te delen bij actuele onderwerpen betreffende het primair onderwijs en de bibliotheek. Dit doen we tijdens theetijd in een online bijeenkomst van maximaal 1 uur. Een kort verslag komt in de *Educatie special 0-23* (verschijnt 4x per jaar).

Naar aanleiding van ons bezoek aan de [tentoonstelling 'Boom, roos, vis, over leren lezen en leesplezier'](#) in het Onderwijsmuseum in Dordrecht (nog te bezoeken tot 7 mei 2023) wisselden we verschillende werkvormen en activiteiten uit waarmee leesconsulenten en onderwijspecialisten met de leerlingen en de leerkrachten van groep 3 het lezen promoten. Alle tips en meer delen we hier...

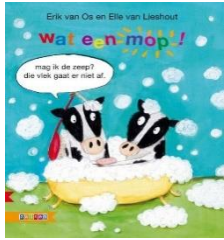
Er zijn, van baby tot lezende volwassene, vijf sleutelmomenten in de ontwikkeling waarbij het risico extra groot is dat kinderen of jongeren hun motivatie om te lezen kwijtraken. Leesbevorderingscampagnes en -projecten kunnen dan een extra impuls geven aan de leesmotivatie.

Het begint natuurlijk al voordat kinderen naar school gaan met een rijk taalaanbod en veel voorlezen. Een tweede belangrijk sleutelmoment is de periode dat kinderen leren lezen, in groep 3 en 4. In groep 3 beginnen alle kinderen vol goede moed met het leren lezen. Het aanbod van boeken voor beginnende lezers is jammer genoeg klein en niet uitdagend. Het is vooral gericht op het technisch leren lezen. Het verhalende en literaire, waar kinderen thuis en in de kinderopvang wellicht vertrouwd mee zijn geraakt, blijft achterwege. Het AVI-niveau van teksten bepaalt wat kinderen te lezen krijgen. Het aansluiten bij hun interesses en hun belevingswereld is daarbij ondergeschikt. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor het leesplezier en de leesmotivatie.¹ Als bibliotheken willen we professionals en ouders graag helpen met de belangrijke opdracht om alle kinderen (weer) aan het lezen te krijgen en om leerkrachten te laten zien hoe ze dat proces zouden kunnen begeleiden.

De tentoonstelling in het Onderwijsmuseum verwijst natuurlijk naar de in groep 3 veelgebruikte aanvankelijk leesmethode Veilig Leren Lezen. Dat een methode niet zaligmakend is, beschrijft Bibi Dumon Tak in haar *Albert-Verwey-lezing*, waarbij ze kritisch kijkt naar de manier waarop kinderen tegenwoordig leren lezen. Kijk en luister de lezing [hier](#) terug.

¹ Stichting Lezen (2020). *De doorgaande leeslijn. De leesontwikkeling van 0-20 jaar*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Collectie

Hoe zorg je voor een aantrekkelijke collectie voor groep 3? Ga in gesprek met de leerkracht(en) van groep 3 over de methode leesboekjes – zet je die ook in de schoolbibliotheek of blijven die in de klas? Zorg vooral ook voor ‘ander’ leesmateriaal zoals informatieve boeken (AJ), kijk- en zoekboeken, [strips](#) voor beginnende lezers, eenvoudige moppenboeken, tijdschriften (bijv. Donald Duck junior), [Tijgerlezen](#) en laat kinderen ook luisteren naar rijkere teksten dan hun eigen AVI-niveau. Daarnaast is [theater](#) (of toneel)lezen en Samenlezen heel effectief, niet alleen voor de leestechneek, óók voor de leesmotivatie. En in Samenleesboeken is de tekst geschreven op twee verschillende AVI-niveaus. Twee lezers, van verschillende niveaus, lezen samen een verhaal ondersteund met illustraties.

Ouders

Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die zelf lezen en die met hun kind praten over boeken, verder komen in het onderwijs.² Ouders spelen dus een belangrijke rol. Stichting Lezen³ stelt dat de leesopvoeding zeer bepalend is voor leessucces. De invloed van ouders is zelfs meer dan drie keer groter dan die van de leraar, wanneer beiden een actieve leesopvoeding aanbieden.

Organiseer samen met de leerkracht van groep 3 een ouderavond, waarbij je ze laat ervaren hoe lastig het eigenlijk is om de [klanktekenkoppelingen te leren met vreemde tekens](#) (Zwijsen) en ze [tips](#) meegeeft om bijvoorbeeld niet onnodig strikt vast te houden aan het [AVI niveau](#), maar vooral veel voor te lezen en te kiezen voor boeken, [voorleesapps](#) en leesspelletjes die het lezen leuker en aantrekkelijker maken. Schets een leescultuur thuis waarbij ouders oprechte interesse hebben in het leesgedrag van kinderen, voorlezen, boeken cadeau geven, boeken aanraden of helpen met kiezen en bespreken wat kinderen lezen.

Een geweldige activiteit waarbij de leerkracht van groep 3 ouders betreft bij het lezen van hun kind in groep 3 zijn de leesfilmpjes van meester Fedor. Elke maand maakt meester Fedor een voorleesfilm van zijn leerlingen en die stuurt hij naar de ouders. Hij merkt dat het motiveert om ouders te betrekken bij het leren lezen. Na een aantal films ontstaat er een reeks waaruit de groei in leesvaardigheid zichtbaar wordt voor de leerling, de ouders en het team. Hier kunnen leesconsulenten en leerkrachten zeker samen in optrekken! Lees er [hier](#) meer over.

Groep 3 activiteiten van de leesconsulent op school

Boeken met en zonder plaatjes

Doel: Leerlingen ontdekken dat een boek zonder tekeningen ook leuk kan zijn om voorgelezen te worden.

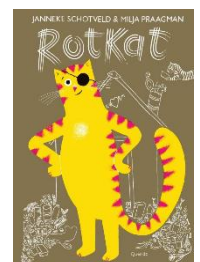
Kinderen combineren stukjes tekst met de juiste plaatjes. Deze activiteit is een mooie combinatie van praten over boeken, luisteren naar een verhaal, zelf lezen, combineren en presenteren.

Astrid Goedknegt – consulent dBos – Bibliotheek Kennemerwaard

Boekenkring groep 3

Doel: aan de hand van een boek (in dit geval 'Rotkat' van Janneke Schotveld) leren de kinderen wat een kind zou kunnen doen tijdens de boekenkring.

Op veel scholen wordt nog de traditionele 'boekbespreking' gehouden. In het handboek 'Open Boek' wordt een beschrijving gegeven van een nieuwe vorm boekenkring. Hierin passeren veel verschillende boeken de revue, op een inspirerende manier. Ik denk dat leerkrachten (én kinderen) begeleid zouden moeten worden om hiermee aan de slag te gaan. Pas dan gaat de boekenkring leven en wordt duidelijk dat het ook anders kan! Deze activiteit geeft daartoe een eerste aanzet. Het werken met informatieve boeken kan in een tweede traject aangeboden worden. Op veel

² Notte, N. (2012). Over ouders en leesopvoeding. Amsterdam: Stichting Lezen reeks 21.

³ Stichting Lezen (2014). Ouders betrekken bij lezen (2014). Amsterdam: Stichting Lezen

scholen wordt pas in hogere groepen gestart met boekpromotie. Ik wil hiermee laten zien dat het ook prima (met wat begeleiding) in lagere groepen kan worden toegepast. *Marleen Vervoort – leesconsulent Bibliotheek Gouda.*

Boekenbingo

Boekenbingo

Doel: **boekpromotie, enkele genres leren kennen, zomerlezen (thuis) bevorderen**

Speelse vorm van boekpromotie en kennismaking met een aantal genres. De kans op een prijsje maakt het spannend en extra leuk.

Loes van Duijn – leesconsulent Bibliotheek Katwijk .

Hoe kies je een boek?

Doel: **kennismaken met verschillende genres, fictie- en non-fictie en korte uitleg niveau (opbouw) AVI.**

Ik start de les met het voorlezen van het prentenboek: “Ik hou niet van boeken. Echt niet. Punt uit.” Zo lezen we dat verhalen je meenemen en nieuwsgierig maken en dat er voor iedereen een leuk boek is. We sluiten de les af met het snuffelen in verschillende soorten boeken en geven boekentips aan elkaar. Fijn is aansluitend een bezoek aan de (school)bieb en het lenen van een boek. Daarna kunnen leerkrachten dit zelf inzetten bij boekkeuze en biebbezoeken. *Saskia van Kempen – leesconsulent Bibliotheek Rijn & Venen*

Op reis met Alfabet van Charlotte Dematons

Doel: Leesplezier, woordenschat vergroten, woorden ontdekken, spelen met woorden, in gesprek gaan over letters

Boef uit Alfabet van Charlotte Dematons gaat op reis, maar hij verliest onderweg al zijn spullen! De kinderen gaan helpen al deze spullen weer terug te vinden en op de goede plek op te hangen aan een waslijn. Het is een geweldige activiteit om aan de slag te gaan met woordloze prentenboeken. Het laat zien hoeveel verhaal je daarmee kan maken, hoe eindeloos je ermee kan spelen.

Emma Eigenraam - Consulent de Bibliotheek op school – Bibliotheek Kennemerwaard

Reageren op Boeken

Doel: leerlingen in aanraking laten komen met veel boeken en leren dat het ook prima is als ze een boek minder leuk vinden.

We hebben een aantal boeken geselecteerd en daar verwerkingsblaadjes bij gemaakt. We doen dit vaak met 10 leerlingen, terwijl de rest van de groep andere (boekengerelateerde) activiteiten doen. De leerkracht kijkt met de leerlingen mee en praat je met hen over wat er zo mooi/leuk/grappig/gek/eng/lelijk/etc.. aan het boek is.

Het is een leuke, laagdrempelige manier om leerlingen echt even na te laten denken over hun mening over een boek. *Ine van Waart en Inge Post – leesconsulenten Bieb voor de Zaanstreek*

Theaterlezen met de boeken Knip, knap knuis, Wat de boer zegt van zijn kippen en Het Gruffalo toneelstuk. (geschikt voor eind groep 3)

Doel: een korte leesuitvoering waarbij het vloeiend en duidelijk lezen in praktijk gebracht wordt.

Dit is een leuke activiteit en een hele goede manier om (beginnende) lezers te laten oefenen in lezen, vloeiend lezen enz. Het oefenen voor de “leesvoorstelling” biedt extra mogelijkheden voor de zwakke lezer.

Liesbeth van Deursen – Leesconsulent Bibliotheek AanZet

Groepsbezoek groep 3 in de bibliotheekvestiging

Boekenzoekspel

Doel: je weg vinden in de bibliotheek, maar deze activiteit kan ook in aangepaste vorm in de schoolbibliotheek worden toegepast.

Op speelse manier maken de leerlingen kennis met de bibliotheek. Ze leren zo hoe ze een boek kunnen vinden en tegelijk ook welke verschillende soorten boeken er allemaal in de bibliotheek te vinden zijn.

Heleen Schrijvershof & Nicky Almazán – leesconsulenten Bibliotheek Hoekschewaard

Groepsbezoek Boeken Zoeken - De Bibliotheek heeft het, maar wat dan precies?!

Doel: Tijdens dit groepsbezoek maken de kinderen op een leuke manier kennis met de Bibliotheek en haar collectie: waar staan de eerste leesboekjes, waar vind ik Dolfje Weerwolfje, waar staan de informatieve boeken over dieren etc.? Daarna doen ze een speurtocht naar de Gele ballon.

Karin Hoogerbeets – leesconsulent Bibliotheek De Plataan

Groep 3 Leesfeest

Doel: Aan de hand van opdrachten ontdekken de leerlingen dat de bibliotheek behalve boeken nog meer te bieden heeft.

De maand maart staat bij de OBA altijd in het teken van Letters en Lezen. De groepsbezoeken worden in deze periode ingepland. Naast dit groepsbezoek zijn er in alle OBA-vestigingen voor beginnende lezers en hun ouders veel leuke activiteiten, zoals voorstellingen, workshops en informatiebijeenkomsten, die van leren lezen een feest maken.

Charlotte Lehmann – adviseur educatie Probiblio (voormalig jeugdspecialist OBA)

Superhelden knuffelen niet

Doel: interactief voorlezen, met (denk)vragen werkte ik aan boek- verhaal oriëntatie en verhaalbegrip.

Het is een boek dat erg aansluit bij de kinderen, er zit humor in en spanning, maar het leent zich ook voor meer serieuze gesprekken. Het gaat over een jongetje, superheld Sam, hij wilt niet met zijn moeder knuffelen en neemt niets van haar aan.

Na het voorlezen kregen ze een opdracht waarbij ze zelf een superhelden masker mochten ontwerpen en na dachten over de vragen. 'Wat is mijn superhelden naam? Wat zijn mijn superkrachten? Wat deed Super Sam allemaal in het verhaal, zou jij dat hetzelfde of anders doen?' *Jantine van Baaren – Leesconsulent Bieb voor de Zaanstreek*

Vliegenmepperspel

Doel: leren over verschillende soorten boeken en goed zoeken

De activiteit begint met de uitleg hoe zoek je een boek (S,M3 enz) en wat is het verschil tussen een leesboek en een informatieboek. Daarna gaan we voorlezen uit het boek dit is mijn drol van Gusti, een Kijkdoosboek en een gedichtenboek. We spelen het vliegenmepperspel en tot slot zingen een lied. *Lida van Rijn, leesconsulent Bibliotheek Katwijk*

Tip bij een groepsbezoek in bibliotheek als kinderen aan het begin van groep 3 de opdrachten nog niet altijd zelf kunnen lezen: Gebruik [opname knoppen](#), zodat kinderen de opdracht kunnen beluisteren. *Dia Wesseling – Adviseur educatie Probiblio*

Zomervakantiedip

Het stimuleren van zomerlezen kan achterstanden helpen voorkomen. Zomerlezen-programma's zijn met name effectief voor minder vaardige lezers, kinderen die thuis weinig boeken hebben, kinderen uit armere gezinnen en meisjes⁴. Zomerlezen-programma's gaan idealiter gepaard met leesondersteuning van de leerkracht en leesconsulent (voorafgaand aan de vakantie) en van de ouders (gedurende de vakantie) Als het lezen plaatsvindt op een zomerschool is de winst voor de leesvaardigheid groter. Meer info over zomerleesprogramma's lees je [hier](#).

⁴ [Vrij lezen tijdens de vakantie - Stichting Lezen](#)

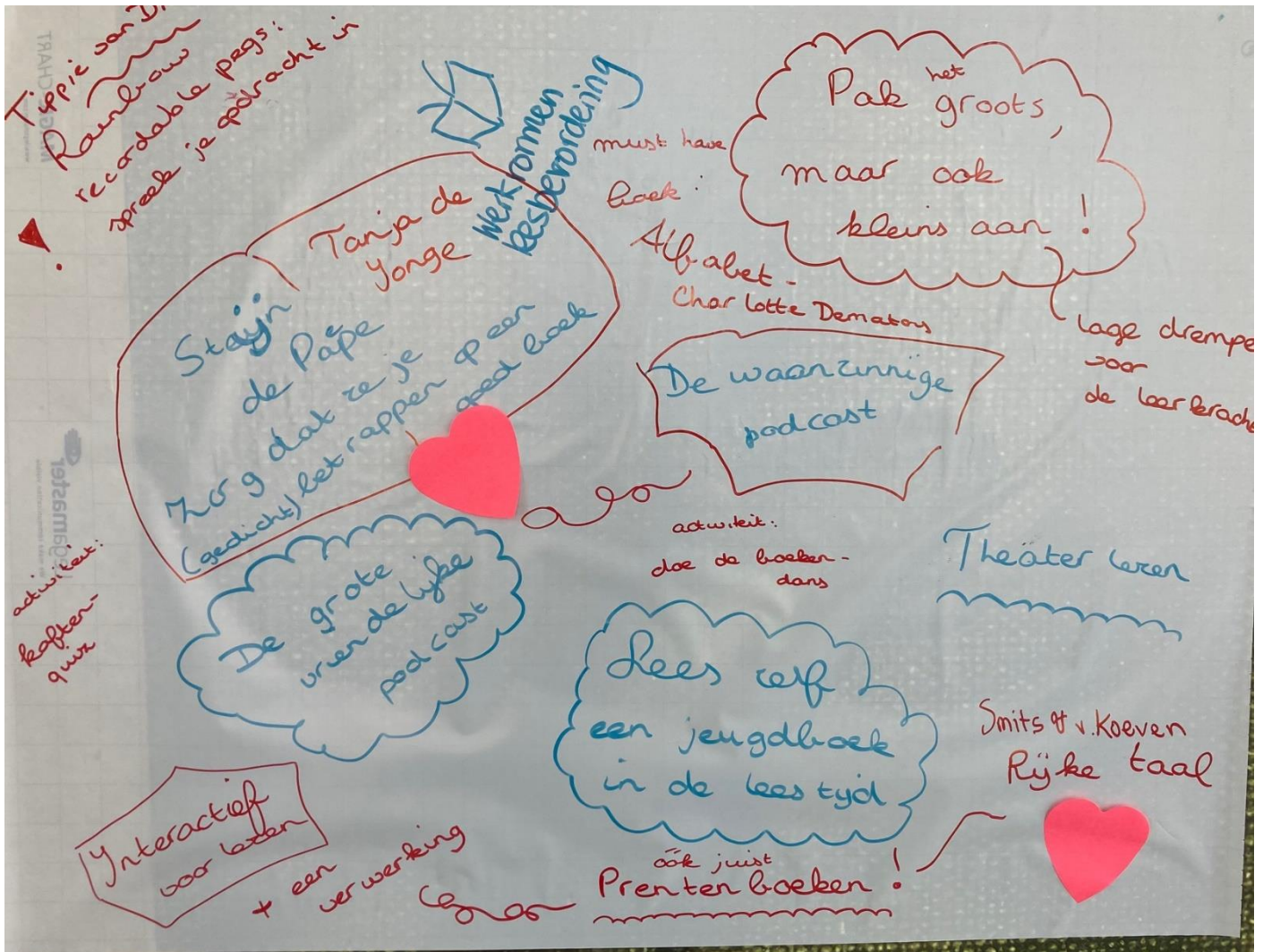
De volgende Theeducatie is weer online via Teams op
Dinsdag 20 september 15.00 – 16.00 uur met als thema:

Taal en digitaal

Wil je ook een keer uitgenodigd worden voor een Theeducatie? Meld je dan [hier](#) aan met je naam, bibliotheek en functie. Weet je een geschikt thema, dan horen we het ook graag!

Team educatie (onderwijs & kinderopvang en digitale geletterdheid) - www.probiblio.nl

Hieronder de flappen met ideeën van de drie tafelgroepen:

- Boeken bingo

⇒ 'Ik hou niet van boeken' + genres
+ tip aan de klas!

- 'Boek zonder tekeningen'
5 tekstjes + 5 plaatjes'

- Theaterlezen Keezy (geluidseffecten)
Verhaal ^{zkt} zoekt stem Simone Milsdochter
8 boeken lezen
(Leesjury / België)

- Boekensushi:
(kleuters / begin gr. 3 - einde v.h.verhaal bouwen in lego)

Er lag een frommetje in 't gras'

 'Sam en Bennie' op zoek naar een boek
'Koen Konijn'
'Het is een boek'

Vakantielezen
9/3/4

Gele ballon

Wortelsfilm
maken

Dobbelspel

- favoriete boek mee
- 6 vragen over boeken
- praten met elkaar!

koen konyn
boekendiet

Boekenzoekspel in de Bibliotheek!
Gaardenborden → Speels kennismaken

kennismaken met
de bieb
's collectie
lid worden